

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАТУСУ ОСОБИСТОСТІ У СТУДЕНТСЬКІЙ ГРУПІ

В. В. Мойсеєнко

викладач кафедри психології
Херсонський державний університет

Аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури свідчить про те, що «в даний час у соціальній психології виявляється великий інтерес до вивчення груп студентів у системі вищої професійної освіти. Кожна людина, будучи суб'єктом міжособистісних взаємовідносин, виявляється включеним в різні соціальні групи. Однією з важливих характеристик міжособистісної взаємодії є позиція особистості в групі чи статус, що визначає положення людини в системі міжособистісних відносин і міру його «психологічної прийнятності» членами групи» [2 с. 165, 4].

З огляду літературних джерел, виділяють безліч визначень даного феномена: починаючи від структурної характеристики малої групи до розгляду соціального статусу як критерію для поділу суспільства на великі групи.

В цілому слід зазначити, що всі визначення мають загальну підставу: під соціальним статусом розуміється місце людини в суспільстві, яке залежить від ряду показників. Систематизація розглянутої літератури вказує на те, що набір даних критеріїв варіюється в різних підходах і залежить від авторської позиції. Серед показників зазначають: професію, соціальний ресурс, дохід, стиль життя, освіту, вік, стать, національність, владу та інші аспекти.

У той же час соціальний статус не є незмінною характеристикою. Так, в ситуації взаємодії малої групи, високостатусна позиція може залежати від поставленого завдання, в свою чергу, статус, як соціо-економічний критерій, залежить від безлічі різних категорій, і зміна однієї може призводити до зміни положення людини у великій групі.

Поняття соціальний статус трактується як «деяка єдність об'єктивно властивих індивіду характеристик, що визначають його місце в групі, і

суб'єктивного сприйняття його іншими членами групи» [5, с. 109]. Аналіз різноманітних підходів дозволяє аргументувати, що соціальний статус є важливим феноменом суспільного життя і оцінюється суб'єктом пізнання в ході первинного сприйняття.

Варто зауважити, що «період студентства є значущим у сфері вивчення соціальних уявлень, так як саме на даному віковому етапі можна спостерігати фактори і закономірності формування соціальних уявлень в динаміці професійного та особистісного самовизначення. На момент закінчення вузу молоді люди вирішують ключове питання про місце, яке вони займуть в системі соціальних і перш за все статусних відносин» [2, с. 165, 4]. При цьому статус може бути розглянутий і в якості міжособистісного компонента, і як складова відносин всередині великої соціальної групи. «Статус - це положення індивіда в структурі групових або соціальних відносин, яке визначає його права та обов'язки. Він тісним чином пов'язаний з роллю, яку людина повинна виконувати відповідно до очікувань групи. Таким чином, за статусом закріплюється певний комплекс дій, який в подальшому повинен бути реалізований в рольовій поведінці особистості» [4, с. 41].

Кожна людина включена не в одне соціальне ставлення або соціальну організацію, а є своєрідним перетином безлічі зв'язків, взаємодії з іншими людьми і виконує різні функції. У зв'язку з цим у особистості формується не один статус, а цілий набір статусів, що знаходяться в певній ієрархії [3].

Великий вплив на студентів мають референтні групи. Дослідження, проведене Н. Твороговою, показало, що для студентів дуже важлива ступінь значущості тієї групи, в яку вони включені. Для студентів особливо великий вплив референтних груп, у зв'язку із задоволенням основних потреб: потреби в уникненні невдач, збереженні високого становища в групі, уникненні конфлікту між Я-концепцією і оцінкою особистості іншими учасниками групи, потреби в досягненнях, високий статус, престиж групи, потреби в приналежності і прийнятті [1].

Отже, в процесі професійної освіти відбувається не тільки становлення особистості як суб'єкта професії, а й як суб'єкта міжособистісних взаємин, і в цьому плані, надзвичайно велика роль студентської групи, її статусу в групі, того місця, яке суб'єкт займає в системі міжособистісних взаємин всередині групи.

Література:

1. Дроздова И. И., Капитанова Е. В. Социально-психологические факторы статуса личности в студенческой группе. *Инженерный вестник Дона*. 2014. №4-1. С. 31–33.
2. Мойсеєнко В. В. Соціально-психологічні особливості статусу особистості в студентській групі. *Збірник наукових праць «Теорія і практика сучасної психології»*. 2019. Вип. 2 Т. 1. С. 165-169.
3. Сачкова М. Е., Тимошина И. Н. Психологическое благополучие в контексте представлений студентов о высоком социальном статусе. *Вестник РУДН. Серия: Психология и педагогика*. 2016. № 4. С. 80–87
4. Мойсеєнко В.В. Асертивність як соціально-психологічний механізм вибору стратегій статусної поведінки студентською молоддю: дис... докт. філос.: 053. Северодонецьк, 2020 . 193 с.
5. Федотова С. В. Особенности восприятия социального статуса человека в молодежной и студенческой среде. *Психологическая наука и образование*. 2015. Т. 7. № 3. С. 108–118.